Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Toggle navigation

Ефективна економіка № 12, 2017

УДК-338.3.01

Є. С. Палійчук,
к. е. н. доцент кафедки «Економічної теорії»,
ДВНЗ "Ужгородський національний університет"
М. І. Шипович,
м. Ужгород

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ НА ВАТ «МУКАЧІВСЬКИЙ ВЕРСТАТОЗАВОД» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Yevheniya Svyatoslavivna Paliychuk,
Candidate of Economics Associate Professor of the Chair of Economic Theory
State University "Uzhhorod National University"
Mykhaylo Ivanovych Shypovych,
Uzhgorod city

EFFECTIVE METHODS OF INCREASING INCOME ON OJSC MUKACHIVSKIY VERSTATOZAVOD AT THE MODERN STAGE

В статті досліджується шляхи підвищення прибутковості підприємства, приведені нові способи та методи покращення рівня доходу підприємств, розраховано основні показники рентабельності на прикладі ВАТ "Мукачівський верстатозавод". Також проведено аналіз основних показників діяльності підприємств-конкурентів та акцентовано увагу на важливості постійного контролю в прибутковій політиці підприємств.

The article investigates ways of increasing the profitability of the enterprise, introduces new methods and methods for improving the income level of enterprises, calculates the main indicators of profitability, for example, OJSC "Mukachiv Machine Tool Plant". Also, the analysis of the main indicators of the activity of competitor companies was carried out and attention was paid to the importance of constant control in the profit policy of enterprises.

***Ключові слова**: рентабельність, резерви, прибуток, ліквідність, витрати.*

***Keywords**: profitability, reserves, profit, liquidity, expenses.*

.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. На даному етапі розвитку української економіки велику роль відіграє фактор прибутковості підприємств всіх галузей. В період великої конкуренції і технологічного розвитку власникам підприємств потрібно працювати над тим, як збільшити прибуток підприємства, а разом з тим і загальний товарооборот, щоб продовжувати своє існування, та отримувати користь від затрачених сил та часу. Прибуток є першочерговим стимулом до створення нових чи розвитку вже діючих підприємств. Можливість одержання прибутку спонукає керівників шукати більш ефективні способи сполучення ресурсів, винаходити нові продукти, на які може виникнути попит, застосовувати організаційні і технічні нововведення, що обіцяють підвищити ефективність виробництва. Працюючи прибутково, кожне підприємство вносить свій внесок в економічний розвиток суспільства, сприяє створенню і збільшенню суспільного багатства і росту добробуту народу. Тому на даний момент є дуже актуальною тема дослідження шляхів, способів та методів підвищення прибутковості підприємства. [1]

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню теоретичних аспектів даної теми присвячені роботи зарубіжних учених, що дало можливість узагальнити теоретичні та методичні основи резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності в сучасних умовах. Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. [2]. На сучасному етапі ефективність діяльності підприємств характеризується відносною дохідністю чи прибутковістю, яка визначається показником рентабельності – тобто співвідношенням прибутку з понесеними витратами. Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до зниження рентабельності підприємства. Підприємство може збільшити свої доходи за рахунок нарощення обсягів реалізації основної продукції, і таким чином збільшити рентабельність діяльності. Важливого значення набуває забезпечення рентабельності фінансової діяльності, яка для більшості підприємств даної галузі є збитковою. Для цього потрібно збільшувати інші фінансові доходи або проводити діяльність в результаті якої можливе отримання доходів від участі в капіталі. З метою збільшення кількості та активності споживачів підприємству потрібно вжити ряд заходів, які забезпечать його конкурентоспроможність. [2].

Цілі статті. Метою дослідження є визначення шляхів та методів збільшення прибутковості діяльності даного підприємства в складних економічних умовах в яких опинилася Україна в період 2010-2016 рр..

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо розглянути конкурентоспроможність ВАТ "Мукачівський верстатозавод", то вона дуже навіть не погано, отже, підприємство використовує в своїй діяльності всі засоби забезпечення своєї прибутковості. Забезпечення раціонального здійснення витрат підприємством сприятиме зростанню рентабельності його діяльності. Загострення конкуренції на світових ринках харчової продукції вимагає від підприємств даної галузі проводити модернізацію виробництва, здійснювати планування та прогнозування витрат, удосконалювати системи управління витратами, в яких важливу роль повинна відігравати належна організація обліку накладних витрат. Щоб підвищити показник рентабельності, потрібно скоротити всі витратні статті, а саме: зменшити транспортні витрати; налагодити систему збуту; підвищити продуктивність праці; підприємству необхідно скоротити витрати на виробництво та реалізацію продукції. На короткострокову ліквідність або платоспроможність підприємства впливає його здатність генерувати прибуток. У зв'язку з чим розглядається такий аспект діяльності підприємства як рентабельність. Рентабельність є однією з базових економічних категорій економіки. Безпосередньо термін "рентабельність" не визиває різних тлумачень, оскільки під ним розуміється відношення, в чисельнику якого завжди фігурує прибуток. У найширшому, найзагальнішому понятті рентабельність означає прибутковість або доходність виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих її видів; доходність підприємств, організацій, установ у цілому як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки. [3, ст. 126] Різні варіанти рішень, що приймаються при визначенні прибутку, поточних витрат, авансованої вартості, для розрахунку рентабельності, зумовлюють наявність значної кількості показників рентабельності. .[4, ст. 56] Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу, ринкового обміну. Фірма є рентабельною, якщо суми виторгу достатньо не тільки для сплати витрат на виробництво, але і для утворення прибутку. Основні показники рентабельності по ВАТ "Мукачівський вестатозавод" розраховані по таких групах:

1) ***Показники рентабельності щодо реалізації***

1. Рентабельність за валовим прибутком (маржинальним доходом) – являє собою відношення валового прибутку (маржинального доходу) до чистої виручки від реалізації (чистого доходу):

$$Рвп = ВП/ЧД *100\%$$

$$Рвп = 2127/11471= 18,54\%$$

де ВП – валовий прибуток (маржинальний дохід); ЧД (ВР) – чиста виручка від реалізації (чистий дохід).

2. Рентабельність за операційним прибутком – являє собою відношення операційного прибутку до чистого доходу від реалізації продукції:

$$Роп = ОП/ЧД*100\%$$

$$Роп= 494/11471*100\%=4,3\%$$

де ОП – операційний прибуток.

Рентабельність за операційним прибутком показує, скільки гривень операційного прибутку припадає на 1 грн. чистого доходу. Може визначатись у відсотках. Чим вищий цей показник, тим краще.

3. Рентабельність за чистим прибутком – являє собою відношення суми чистого прибутку до чистого доходу від реалізації:

$$Рчп. = ЧП/ЧД*100\%$$

$$Рчп= 937/11471*100\%=8,16\%$$

де ЧП – чистий прибуток.

За світовим досвідом норма рентабельності за чистим прибутком має бути в межах 6-12%. [3]

2) Показники рентабельності щодо активів

1. Рентабельність активів – відношення чистого прибутку до середньої величини активів підприємства:

$$Ра = ЧП/А*100\%$$

$$Ра= 937/16009,5*100\%=5,85\%$$

де А – середня величина активів підприємства.

Показує, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн вкладених активів (інвестицій). Може визначатись у відсотках. Цей показник також називають рентабельністю інвестицій.

2. Термін окупності активів (інвестицій) – розраховується як відношення 100 % до рентабельності активів, вираженої у відсотках:

$$ТОА= 100\%/Ра\%$$

$$ТОА=100\%/5,85\% = 17,09$$

де Р – рентабельність активів, виражена у відсотках.

Термін окупності показує, за який період будуть компенсовані чистим прибутком інвестовані в активи кошти, тобто за який термін окупляться всі активи підприємства, враховуючи досягнутий їх рівень рентабельності за аналізований період.

3. Рентабельність необоротних активів – розраховується як відношення чистого прибутку до середньої величини необоротних активів:

$$Рна = ЧП/НА*100\%$$

$$Рна=937/8997,5*100\%=10,41\%$$

де НА – середня величина необоротних активів; ЧП – чистий прибуток.

Характеризує величину чистого прибутку, що припадає на кожну гривню необоротних активів. Може розраховуватись у відсотках. Зростання цього показника є позитивним результатом.

4. Термін окупності необоротних активів – відношення 100% до рентабельності необоротних активів у відсотках:

$$ТОна = 100\%/Рна\%$$

$$ТОна=100\%/10,41\%=9,61$$

5. Рентабельність оборотних активів – розраховується як відношення чистого прибутку до середньої величини оборотних активів:

$$Роа = ЧП/ОА*100\%$$

$$Роа=937/7012*100\%=13,36\%$$

де ОА– середня величина оборотних активів; ЧП – чистий прибуток.

6. Термін окупності оборотних активів – розраховується як відношення 100 % до рентабельності оборотних активів у відсотках:

$$ТОоа = 100\%/Роа\%$$

$$ТОоа=100\%/13,36=7,49 \text{ [3]}$$

Для росту обсягу прибутку від реалізації необхідно регулярно проводити інвентаризацію запасів і обладнання з метою виявлення надлишків. Ці надлишки необхідно продавати за ринковими цінами. Зниження собівартості продукції є найважливішим фактором росту прибутку. У зниженні собівартості продукції найбільш повно відбивається економія матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, якими розпоряджається підприємство. Максимальна мобілізація резервів собівартості продукції є важливою умовою ефективного функціонування підприємства [5]. Зниження собівартості продукції – необхідна умова стабілізації цін, економічного процвітання будь-якого підприємства, джерело накопичень для прискорення соціально– економічного розвитку суспільства, підвищення добробуту населення. Ефективне використання матеріальних ресурсів в значній мірі залежить від роботи відділу постачання. Однією з важливих задач органів постачання промислових підприємств (об'єднань) є контроль за станом запасів і за управлінням ними. Робота служби постачання повинна сприяти економічному і раціональному використанню матеріальних ресурсів при плануванні матеріально-технічного постачання, в процесі операційної роботи по виконанню розроблених планів постачання, а також при прямому використанні матеріальних ресурсів. Потребують вдосконалення й нормативи. Так, нормативи використання матеріальних ресурсів та виробітку продукції не всюди достатньо технічно обґрунтовані, тому вони не завжди можуть служити достовірною базою для встановлення дійсно прогресивних норм витрат. Технічно обґрунтовані норми й нормативи, їх своєчасний перегляд, з одного боку, впливають на оплату праці, а з іншої – на формування ціни, тому що виявлення резервів призводить до зниження суспільно-необхідних витрат робітників.

Класифікація резервів збільшення прибутку підприємства Прибуток є критерієм і показником ефективності діяльності підприємства. Однак підприємству потрібен не прибуток, а конкретний його розмір для забезпечення ефективної діяльності підприємства. Результати досліджень показують, що більшість зарубіжних бізнесменів відчувають себе впевнено і працюють прибутково при прибутковості продажів в 10% і коефіцієнті оборотності активів 1,3-1,5. Крім того в світовій практиці прийнято, що мінімально допустима прибутковість повинна визначатися альтернативною прибутковістю, перш за все, депозитними ставками комерційних банків.

Одним з резервів збільшення прибутку промислових підприємств, який доволі часто застосовується в діяльності зарубіжних фірм, є більш повне використання вторинних ресурсів та попутних продуктів. Доля вторинної сировини в загальному обсязі матеріальних ресурсів, використовуваних у господарстві країни, значно зростає. Резервом збільшення прибутку суб'єктів господарювання є ліквідація невиробничих виплат по заробітній платі, по оплаті цілоденних простоїв і часів внутрішньозмінного простою, доплат за працю в додатковий час, ліквідація невиробничих витрат і втрат у складі витрат на обслуговування підрозділів виробництва і управління [6, ст.321-324]. Значний вплив на збільшення прибутку має оновлення основних фондів. Технічне переозброєння виробництва покращує економічні показники роботи підприємств. Однак введення нових підприємств і об'єктів у багатьох випадках викликає підвищення собівартості продукції. Однією з причин такого стану є подорожчання одиниці потужностей, що вводяться. Вартість основних фондів, а відповідно й вартість амортизації залежить від затрачених коштів на проектування будівельних об'єктів, від його якості, тривалості і вартості будівництва, а також вартості обладнання і строків опанування проектних потужностей. [7, ст.35]. Збільшення прибутку є одним з напрямків підвищення продуктивності праці, економії трудових витрат на виробництво. Значний вплив на підвищення продуктивності праці і, відповідно ріст прибутку, має скорочення застосування ручної праці, подальше

впровадження механізації і автоматизації виробничих процесів. Розрахунки спеціалістів показують, що при механізації робіт продуктивність праці збільшується у 1,5-2 рази. Резервом росту прибутку промислових підприємств є підвищення якості випуску продукції і ліквідація втрат від браку. Проблема якості продукції в ряді галузей промисловості пов'язана із підвищенням надійності і тривалості використання виробів. Резервом росту прибутку промислових підприємств є підвищення цін. Ціни відображають кон'юнктуру ринку, протиставляючи виробника споживачу товару, і навпаки. [8, ст.76]

Висновки. В цілому стан підприємства за рівнем рентабельності можна вважати нестабільним, але незначні негативні зрушення є тимчасовими, і в майбутньому підприємство може знизити свої змінні витрати і тим самим збільшити рівень рентабельності, що покращить економічний стан підприємства.

Список використаних джерел.

1. Баканів М. І., Шеремет А. Д. (2000) Теорія аналізу господарської діяльності: Підручник. 4-е вид. – М.: Фінанси і статистика, 2000. – 385 с.

2.Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. Посібник. / Бойчик І.М.– К.: Атака, 2002. – 480 с

3.Герасимчук З.В. Фінансовий менеджмент: Навч. Посібник. / Герасимчук З.В.– Луцьк: 2007. – 412 с

4. Короткевич О.В. Рентабельність господарської діяльності підприємств: структура, рівень, динаміка О. В. Короткевич // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 3. – С. 61– 69.

5.Магланерідзе А.С. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник. / Магланерідзе А.С. – Макіївка: МЕГІ, 2007. – 250 с.

6. М.Д.Білик Економічна сутність прибутку в умовах трансформації економіки// Формування ринкових відносин в Україні. – 2007.– №11(78). – С. 130–132.

7. Турило А.М. Теоретико-методологічні підходи до визначення прибутку підприємства як фінансової категорії/ А.М.Турило, О.А.Зінченко // Економіка та управління підприємствами. – 2008. – №3(81). – С. 109 –112.

8. Фінанси підприємств. Навч. посібник / Л.Д.Буряк, Е.В.Вакуленко, А.П.Куліш.. – К.: КНЕУ, 2003. – 165 с.

.

References.

1. Bakanov, M.I. and Sheremet, A.D. (2000), Teoriia analizu hospodars'koi diial'nosti [Theory of analysis of economic activity], *Finance and Statistics*, Moscow, Russia.

2.Boychik, I.M. (2002), Ekonomika pidpryiemstva [Business Economics], *Ataka*, Kyiv, Ukraine.

3. Gerasimchuk, Z.V. (2007), Finansovyj menedzhment [Financial Management], Lutsk, Ukraine.

4. Korotkevich, O.V.(2008) "Profitability of enterprise economic activity: structure, level, dynamics", *Economics and forecasting*, vol. 3, pp. 61-69.

5.Magnelidze, AS. (2007), Finansovyj analiz [Financial Analysis], MEGI, Makiyivka, Ukraine.

6. Bilyk, M.D. (2007), "The economic essence of profit in the conditions of transformation of economy", *Formation of market relations in Ukraine*, vol. 11 (78), pp. 130-132.

7. Turilo, A.M. and Zinchenko, OA (2008), "Theoretical and methodological approaches to determining the company's profit as a financial category", *Economy and management of enterprises*, vol. 3 (81), Pp. 109-112.

8. Buryak, L. D. Vakulenko, E.V. and Kulis, A.P. (2003), Navch. posibnyk [Finances of enterprises], KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 12.12.2017 р.